

Cíl a účel / Účel a cíl

Základní námitka proti teleologii a teleologickému myšlení spočívá v odmítnutí toho, že TÉLOS, tj. cíl a zároveň konec nějakého dějství (zejména událostného dění) je kompletně „dán“ předem, tj. ještě než ono dějství dospěje ke svému uskutečnění, naplnění, konci. Tato námitka je zcela oprávněná (i když je nejčastěji spojena s námitkami jiného typu, které oprávněny nejsou, ba které jsou dokonce od základu chybné). „Konec“ každého dějství je výsledkem „kompromisu se skutečností“ (což je termín Rádlův, uplatňovaný jím ovšem na jiné souvislosti). To je nejlépe patrné, když se soustředíme na tzv. nepravé události, které nejsou pouhými „procesy“, ale při nichž hraje významnou úlohu „aktivita“ (rozumí se aktivita nějakého subjektu nebo nějakých subjektů), nicméně platí to naprosto všeobecně. (V našem pojetí veškeré „trvání“ je nejen prostředkováno, ale přímo neseno aktivitami; absolutní setrvalost v tomto světě neexistuje – žádné neměnné elementy ani naprosto přesně se opakující cykly nelze nikde a nijak doložit; fyzikové dokonce říkají, že i tzv. reliktní záření, přicházející ze všech směrů z doby krátce po Velkém Třesku, vykazuje známky „stárnutí“.)

(Písek, 071013-1.)